

gend so v. a. mit einer Sünde belastend, sündhaft (von einer That): अनर्हे ब्राह्मणे दत्तमज्ञानात्तत्र हृषकम् MBh. 12, 1236. वनदहो गवामर्थे क्रियमाणो न हृषकः 1239. स्त्रियास्तथापचारिण्या निष्कृतिः स्यादहृषिका 1237. — 2) f. हृषिका a) Pinsel H. an. 3, 53. MED. k. 103. — b) Unreinigkeit des Auges AK. 2, 6, 2, 18. H. 632. H. an. MED. VIKRAMĀDITJAK. bei UGĒVAL. zu UNĀDIS. 4, 16. M. 3, 135. Suçr. 2, 313, 20. Vgl. हृषिका. — c) eine Art Reis (vgl. मक्का) Suçr. 1, 193, 8. — Vgl. कोरहृषक (u. कोरहृष), चर्महृषिका.

हृषण (wie eben) 1) adj. proparox. f. ई verderbend, vernichtend, schädlich: पुनर् कृषिरेव हृषणः AV. 3, 9, 4. वार्षं विषस्य हृषणीम् 4, 6, 2. सपत्नं ° ÇĀṆKH. GRHJ. 3, 2. verunreinigend, besudelnd, entehrend: कुलहृषणैरिव ज्ञैः MṛĀKH. 83, 7. कीर्ति° Bhāg. P. 1, 17, 13. लोक° sich vergehend an R. 2, 109, 7. Vgl. श्रुति°, कृत्या°, खर्°, विष°, विष्कन्ध°. — 2) m. N. pr. proparox. gaṇa नन्त्यादि zu P. 3, 1, 134. a) eines Rakshas, eines der Feldherren des Rāvaṇa, MBh. 3, 16429. 16431. 16435 (डु°). R. 1, 1, 45. 3, 23, 39. 28, 17. 6, 74, 17. Ragh. 12, 46. Bhāg. P. 9, 10, 9. हृषणारि m. Feind des D., Bein. Rāma's ÇABDAR. im ÇKDr. — b) eines von Çiva erschlagenen Daitja ÇIVA-P. in Verz. d. Oxf. H. 64, a, Kap. 43. — 3) f. श्रा N. pr. der Gemahlin Bhauvana's und Mutter Tvashṭar's Bhāg. P. 5, 13, 13. — 4) n. a) das Verderben, Ruinieren, Besudeln, Schänden: अहृषितानां द्रव्याणां हृषणम् M. 9, 286. मण्डल° Kām. Nitis. 10, 3. परगृह° MṛĀKH. 46, 17. मीनगन्धमुगन्धेन कुर्वतो मार्गहृषणम् Bhāg. P. 6, 13, 13. व्यक्तं केनापि नस्तस्य कृतमाश्रमहृषणम् 9, 3, 6. विष° das Verunreinigen durch Gift, das Vergiften (von Speisen) Kām. Nitis. 7, 18. अर्थ° ein Angriff auf das Eigenthum so v. a. ein Angriff auf fremdes Eigenthum als auch Vergenden des eigenen Besitzes (vgl. DELIUS in Z. f. d. K. d. M. 7, 241) M. 7, 48, 51. MBh. 3, 1062. Hit. III. 114. H. 738. हृष्यस्याहृषणार्थं च परित्यागो महीयसः । अर्थस्य नोतिहृष्यैर्यहृषणमुच्यते ॥ Kām. Nitis. 14, 17. das Beflecken, Verführen eines Frauenzimmers M. 11, 61. JĀṆ. 2, 288. R. 3, 13, 6. DAÇAK. in BENF. Chr. 182, 9. das Verführen eines Mannes: स्वभाव एष नारीणां नराणामिह हृषणम् M. 2, 213 = MBh. 13, 2600. — b) das Schlechtmachen, Beschimpfen, Entehren: हृष्यस्याहृषणार्थम् Kām. Nitis. 14, 17 (s. u. a). das Schlechtmachen, übles Nachsagen, Verdächtigen, Herabsetzen: स्त्री° JĀṆ. 2, 289. नैतद्विभाजनमकारणहृषणानाम् MṛĀKH. 144, 19. चारुदत्तस्य (obj.) 147, 1. पेशुन्यं परहृषणम् MBh. 3, 17385. मिथ्या हृषणमेवमेव ददति प्रायः सतां दुर्जनाः KATHĀS. 24, 227. परस्परमनुत्पन्नमन्युकालुष्यहृषणौ (राजमन्त्रिणौ) RĀGA-TAR. 3, 63. सुकृत° MBh. 14, 998. अन्यगुण° H. 323. — c) Einwendung: स्वाभाविकत्वे बन्धस्य हृषणान्याक् Schol. zu Kap. 1, 6. Schol. zu GĀIM. 1, 11. — d) Mangel, Fehler, Vergehen, Schuld, Sünde: एतेषां भूषणं न तु हृषणम् SĀH. D. 27, 6. HARE. Anthol. p. 224, Çl. 82. पानं दुर्जनसंसर्गः पत्या च विरहोऽनम् । स्वप्रश्नान्यगृहे वासो नारीणां हृषणानि (नारीसंह° M. 9, 13) षट् ॥ Hit. I. 108. रक्त्स्मेदे यात्रा u. s. w. रत्नमित्रस्य हृषणम् 91. तदेकमपि हृषणं त्वयि न लक्ष्यते 25, 10. (यदि) धारा नैव पतति चातकमुखे मेघस्य किं हृषणम् BHART. 2, 89. न परस्पर्शमात्रं हि स्त्रीणामापदि हृषणम् KATHĀS. 23, 146. Ragh. 12, 46. Bhāg. P. 7, 7, 40. Vgl. दोष.

हृषणीय (wie eben) adj. = 1. हृष्य H. an. 2, 367. MED. j. 30.

हृषयितृ (wie eben) nom. ag. Schänder, Entehrer: कन्या° MĀKH. P. 31, 28.

हृषयितु (wie eben) desgl. Vop. 26, 166.

हृषि (wie eben) 1) adj. am Ende eines comp. verderbend, vernichtend, zerstörend; s. श्रुति°, श्रात्म°, कृत्या°, तनू°. — 2) f. a) parox. giftiger Stoff: (किलासस्य) हृष्या कृतस्य AV. 1, 23, 4. हृष्या हृषिरसि 2, 11, 1. — b) oxyt. = हृषिका, हृषिका UGĒVAL. zu UNĀDIS. 4, 16. Unreinigkeit des Auges ÇABDAR. im ÇKDr. Auch हृषी f. VIKRAMĀDITJAK. bei UGĒVAL. a. a. O. BHAR. zu AK. 2, 6, 2, 18. ÇKDr.

हृषिन् (wie eben) adj. verunreinigend: क्रूरुषु कर्मसु — देह्वाङ्कितहृषिषु MBh. 3, 11158. schändend: कन्या° JĀṆ. 1, 223.

हृषीका (wie eben) ved., हृषीका UNĀDIS. 4, 16. f. Unreinigkeit des Auges H. 632. ÇABDAR. im ÇKDr. AV. 16, 6, 8. VS. 23, 9. Çat. Br. 3, 1, 2, 10. KĀTH. 34, 12. Suçr. 2, 331, 9. — Vgl. हृषिका (u. हृषका), हृषि.

हृषीविष n. vegetabilisches Gift (विष), welches alt geworden (हृषित) oder sonst zersetzt ist und dadurch an Heftigkeit der Wirkung verloren hat, H. 1314. जीर्णं विषमौषधिभिर्हितं वा दावामिवातातपशोषितं वा । स्वाभावतो वा गुणविप्रकीर्णं विषं हि हृषीविषतामुपैति ॥ Suçr. 2, 254, 7. 1, 203, 11. 273, 21. हृषितं देशकालादिवस्वैरभीक्ष्णशः । यस्माद्दूषयते धातून् तस्माद्दूषोविषं स्मृतम् ॥ 2, 253, 1. 256, 13. 14. 281, 9. 289, 6. हृषीविषारि (हृ° + श्रि) m. ein best. Antidotum Suçr. 2, 247, 7.

1. हृष्य (vom caus. von 1. डृष्) 1) adj. = हृषणीय H. an. 2, 367. MED. j. 30. — a) dem Verderben ausgesetzt, was verdorben, verunreinigt werden kann: अहृष्या हि स्त्रियो रत्नमाप इत्येव धर्मतः MBh. 12, 6072. — b) der da verdient beschimpft —, entehrt zu werden; subst. ein schlechtes Subject, = निन्ध्य TRIK. 3, 3, 313. राज्यापघातं कुर्वणा ये पापा राजवत्सभाः । ऐकैकशः संकृता वा हृष्यास्तान्परिचक्षते ॥ Kām. Nitis. 6, 9 — 11, 13. हृष्यस्याहृषणार्थम् 14, 17. हृष्युक्त (बल) 13, 70, 84. 85. अहृष्य der nicht verdient beschimpft zu werden R. 1, 39, 20. — 2) n. Eiter H. 624. Gift gaṇa उक्कादि zu P. 6, 1, 160.

2. हृष्य 1) n. a) Zeug, Stoff oder eine Art Zeug H. an. 2, 367. MED. j. 30. Kattun VJUTP. 137. Vgl. हृष. — b) Zel: AK. 2, 6, 3, 21. TRIK. 2, 6, 34. 3, 3, 313. H. 681. H. an. MED. — 2) f. श्रा ein Gürtel um den Leib eines Elefanten H. 1232; vgl. चूपा, कटपा.

हृष्यदर (हृषि + उ°) n. eine durch giftige Stoffe beigebrachte Krankheit des Abdomen Suçr. 1, 276, 4. Davon adj. हृष्यदरिन् mit einer solchen Krankheit behaftet; st. dessen fehlerhafte Bildung हृष्योदरिन् (nach Analogie von वातोदरिन्, देकोदरिन् 87, 5).

हृस n. Milch in अविहृस P. 4, 2, 36. Vārtt. 3. Wird für ein suff. angesehen.

दृक् (von दृक्) s. भूमि°.

दृक्का (wie eben) n. 1) das Befestigen AV. 6, 136, 1. — 2) Befestigungsmittel: दिशो दृक् दृक्ता दृक्कोण TBr. 2, 8, 3, 8. — Vgl. केश°.

दृक्तिर (wie eben) nom. ag. Befestiger RV. 3, 39, 4. TBr. 2, 8, 3, 8.

दृक n. Oeffnung UNĀDIYR. im SĀMKSHTAS. ÇKDr.

दकाण, दक्काण, द्दक्काण und द्दक्काण m. = δεκατος (und auch daraus entstanden) ein Drittel eines Zodiakbildes VARĀH. BRH. 1, 9. fgg. 3, 5, 4. 19. 3, 14. 13, 3. 20 (19), 6. 24 (23), 5. 12. 23 (24), 3. 26 (25), 2. LAGHÚ.